

extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=https%3A%2F%2Fdspace.bdpu.org%2Fbitstream%2F123456789%2F744%2F1%2FFormuvannya%2520proektnoyi%2520kompetentnosti%2520maybutnikh%2520sotsial%25CA%25B9nykh%2520opratsivnykiv.pdf&cflen=226104

References

1. Andriychuk N. M. Proektna kompetentnist' vykladacha yak zabezpechennya yakosti osvith'oyi diyal'nosti [Project competence of the teacher as ensuring the quality of educational activities]. *Yevropeys'ka proyektna kul'tura v Ukraini: stan, problemy, perspektivy*: Zbirnyk materialiv Mizhnarodnoyi naukovy-praktychnoyi konferentsiyi (Zaporizhzhya, 29-30 travnya 2020 r.) / za red. O. Hury, V. Menyaylo. 2020. pp. 26-27.
2. Bondar H.O. Rol' proektnoyi diyal'nosti u formuvanni inshomovnoyi profesynoyi kompetentnosti studentiv nemovnoho ZVO [The role of project activities in the formation of foreign language professional competence of non-language freelance students]. *Psykhologo-pedahohichni problemy suchasnoyi shkoly*. Uman', 2021. S.118-125.
3. Kucheruk O. A. Formuvannya proektnoyi kompetentnosti maybutn'oho vchytelya-slovesnyka v protsesi linhvometodychnoyi pidhotovky [Formation of project competence of the future teacher-linguist in the process of linguistic and methodological training]. *Naukovyy chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriya 16 : Tvorchya osobystist' uchytelya: problemy teorii i praktyky*. 2013. Vyp. 21. S. 161-166.
4. Nahorna N. O. Zmistova kharakterystyka ponyattya "proektno-tekhnologichna kompetentnist'" maybutnikh vchyteliv tekhnolohiy [Semantic characteristics of the concept of "design and technological competence" of future technology teachers]. *Naukovi zapysky [Tsentral'noukrayins'koho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka]*. Ser. : Pedahohichni nauky. 2019. Vyp. 177(2). S. 20-24.
5. Petrovs'ka K. V. Formuvannya proektnoyi kompetentnosti maybutnikh sotsial'nykh pratsivnykiv [Formation of project competence of future social workers]. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=https%3A%2F%2Fdspace.bdpu.org%2Fbitstream%2F123456789%2F744%2F1%2FFormuvannya%2520proektnoyi%2520kompetentnosti%2520maybutnikh%2520sotsial%25CA%25B9nykh%2520opratsivnykiv.pdf&cflen=226104

УДК 378.002.4:658.002.5

ЛАРИСА ЛІХІЦЬКА

orcid.org/0000-0002-0883-7628

larisasporish@gmail.com

доцент кафедри мистецьких дисциплін
дошкільної та початкової освіти

Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського
вул. Острозького, 32, м. Вінниця

ЛЕСЯ СТАРОВОЙТ

orcid.org/0000-0002-5888-1651

starovojt.vin@gmail.com

доцент, завідувач кафедри мистецьких дисциплін
дошкільної та початкової освіти

Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського
вул. Острозького, 32, м. Вінниця

КОУЧИНГ-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ВІДПОВІДЬ НА СУЧАСНІ ВИМОГИ РОЗВИТКУ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ

У статті розглянуто проблему використання коучингових технік як педагогічних технологій, що відкривають нові перспективи в сучасній вищій освіті, оскільки в їх основі лежить постановка й максимально швидке досягнення запланованих завдань шляхом мобілізації внутрішнього потенціалу коуча і того, хто навчається, освоєння передових стратегій отримання результату. Сучасна освіта детермінована характером протікання інноваційних процесів у закладах вищої освіти, а також визначається особливостями нововведень, інноваційним потенціалом освітнього середовища. Феномен «коучинг» розглянуто як інноваційну освітню практику і технологію в процесі формування дослідницької компетентності у майбутніх докторів філософії. Здійснено аналіз потенціалу використання такої технології в системі педагогічної освіти – для поліпшення результатів навчально-пізнавальної та дослідницької діяльності майбутніх докторів філософії і поновлення підходів до організації навчально-методичного супроводу майбутніх фахівців в умовах аспірантури. Зроблено ґрунтовний аналіз наукової літератури щодо визначення сутності поняття та феномену «коучинг», яке вчені розглядають як мистецтво, стиль управління, засіб підтримки розвитку особистості, освітню технологію, технологію науково-методичного супроводу. Представлено власне розуміння цієї дефініції з позиції розвитку дослідницької компетентності в майбутніх докторів філософії. Запропоновано основні принципи, на яких ґрунтується технологія коучингу. Обґрунтовано раціональність використання зазначеної технології в процесі підготовки майбутніх докторів філософії в умовах аспірантури. Проаналізовано основні технології коучингу, які використовуються в процесі формування дослідницької компетентності в майбутніх докторів філософії. Визначено освітній потенціал коучингу як перспективної освітньої технології в процесі підготовки здобувачів вищої освіти. Доведено, що завдяки технології коучингу здійснюється процес самостійного покрокового осмислення проблемних навчально-пізнавальних, навчально-професійних і професійно-особистісних ситуацій. Новітня технологія сприяє формуванню дослідницьких умінь,

підвищенню рівня професійного і життєвого самовизначення майбутніх фахівців, їх навчально-професійній самореалізації.

Ключові слова: коучинг, технології коучингу, освітній коучинг, дослідницька компетентність, майбутні доктори філософії.

LARISA LIKHITSKA

Associate Professor at Department of Art Disciplines of
Preschool and Primary Education
Ostrozko St., 32, Vinnytsia

LESYA STAROVOIT

Associate Professor, Head of Department of Art
Disciplines of Preschool and Primary Education
Ostrozko St., 32, Vinnytsia

COACHING TECHNOLOGIES AS A RESPONSE TO MODERN REQUIREMENTS IN THE COURSE OF FORMATION OF FUTURE DOCTORS' OF PHILOSOPHY RESEARCH COMPETENCE IN THE CONDITIONS

The quality of modern education is determined by the nature of innovative processes as defined by the features of innovations and innovative potential of the educational environment at the institutions of higher education.

Using coaching as pedagogical technologies offers new prospects in modern higher education for the fastest achievement of planned tasks through mobilization of internal potential of the coach and the student and development of the advanced strategy of obtaining results. The article considers coaching as an innovative educational practice and technology in the course of formation of future doctors' of philosophy research competence. The deep analysis of scientific literature is done for the determination of the essence of concept "coaching" concept which scientists consider as an art, management style, means of support of personal development, educational technology, technology of scientific and methodological maintenance. The author's own understanding of the given definition from the position of development of future doctors' of philosophy research competence is presented. The main technologies of coaching modified by the author which are used in the course of formation of future doctors' of philosophy research competence are analyzed. The educational potential of coaching as a promising educational technology in the course of training tertiary students is determined. In practice it is proved that thanks to the technology of coaching the process of independent step-by-step realization of problematic educational and informative, educational and professional, and professional and personal situations is implemented. This technology promotes formation of students' research abilities, increases the level of professional and life self-determination of future specialists, their educational and professional self-realization.

Keywords: coaching, technologies of coaching, educational coaching, research competence, future doctors of philosophy.

Сучасним напрямом реформування освіти є оновлення педагогічного процесу, внесення новостворень у традиційну систему за допомогою сучасних інноваційних технологій, пошук оптимальних шляхів, що дадуть змогу виховати відповідальну, комунікативно активну особистість. Саме тому коучинг став пріоритетним предметом зацікавленості західних та українських освітян, як інтерактивна освітня технологія. Технологія ґрунтується на побудові взаємодії педагога та студента, де вчитель зобов'язаний знаходити, освоювати й адаптувати нові знання. Студенти, у свою чергу, мають брати активну участь у педагогічному процесі, інакше в них не сформуються навички самоосвіти, яка в майбутньому надасть їм стійкої особистісної конкурентної переваги. Коучинг створює умови для розвитку й формування особистості, здатної до реалізації власних потенційних можливостей, самостійного прийняття відповідальних рішень в різних життєвих ситуаціях.

Мета статті – полягає у вивченні питання основних ролей коучингу в формуванні успішної особистості майбутнього доктора філософії в умовах аспірантури, вмотивованого, цілеспрямованого, діючого, виокремлення переваг та труднощів у застосуванні коучингу, обґрунтування технології коучингу. Проблема коучингу в контексті освіти є цікавою як для вітчизняних, так і для зарубіжних дослідників та науковців. У дискурс української освітньої системи це поняття прийшло із європейських та американських джерел, але навіть зарубіжні автори ще не визначились із тим, чим саме коучінг відрізняється від наставництва («менторингу»), і чи є ця різниця суттєвою для розуміння коучінгу як освітнього феномену.

Теоретичною основою методології і інноваційних технологій є дослідження сучасних педагогів В. Безпалько, Б. Лихачова, М. Кларина, В. Монахома, Г. Селевка. Проблеми педагогічної інноватики розглядали такі вчені як О. Арламов, М. Бургін, В. Журавльов, В. Загвязинський, О. Комар, А. Ніколас, О. Пометун, Н. Юсуфбеков, які співвідносили поняття нового в педагогіці з такими характеристиками як корисне, прогресивне, позитивне, сучасне, передове.

Коучинг, як чинник розкриття потенціалу особистості у різноманітних галузях діяльності досліджували Т. Голві, М. Аткинсон, М. Дауні, С. Беттлі, Д. Уїтмор та ін. У нас на заході проблемою коучінгу в контексті освіти на сучасному етапі займаються як окремі дослідники-практики – А. Браун, Дж. Джеймсон, К. Колетт, так і соціальні інституції – як, наприклад, Національний Коледж Шкільного Лідерства Великобританії (The National College for Leadership of Schools and Children's Services) та Лондонський Міський Інститут Профспілок (The City and Guilds of London Institute). В

Україні темі коучінгу в освіті присвятила свої праці С.М. Романова. Проблема інтерактивних технологій знайшла висвітлення у працях О.А. Комар та О.І. Пометун.

Дослідники та науковці відносять коучінг до іноваційних технологій, адже цей напрям є новим у сфері освіти. Максимально швидке досягнення мети шляхом активізації необхідних здібностей та вдосконалення нових навичок тих, хто навчається притаманне коучінгу. Як і саму концепцію, так і термін українські освітяни запозичили із західного наукового дискурсу, але, навіть у першоджерелах ця тема не є достатньо вивченою й опрацьованою. У західних дослідників можна знайти суперечливі визначення того, що називають коучінгом (дослівно «тренерство»), завдяки паралельно існуючому терміну «менторинг» (дослівно – «наставництво»), з яким коучінг або ототожнюють, або, водночас, протиставляють. Це цілком справедливо, адже термін «коучінг» об'єднав декілька концепцій, на межі яких і з'являються суперечності. За К. Колетт, показовим прикладом можна вважати протиставлення ідеї директивного втручання: у коучінгу існують концепції, згідно з якими ті, хто навчаються, повинні, насамперед, оволодіти навичкою самостійно направляти та коригувати своє навчання. З іншого боку, наставництво передбачає визначення чітких цілей та більшу орієнтацію на кар'єрне зростання [1, с. 11]

Коучинг (від англ. coaching – тренувати, займатися репетиторством, готувати до чого-небудь) – це вчення, що виникло на перетині психології, менеджменту, філософії, логіки й життєвого досвіду; процес, спрямований на досягнення цілей в різних сферах життя. Слово «коуч» має уторське походження й закріпилося в Англії у XVI ст. Воно означало віз, карету – те, що швидко доставляє до мети й допомагає рухатися. У другій половині XIX ст. англійські студенти прикріпили цю дефініцію до приватних репетиторів. У кінці XIX ст. слово увійшло до спортивного лексикону як назва тренера, який допомагає використати всі внутрішні ресурси й піднятися на наступний рівень. Згодом термін «коучинг» перейшов на означення будь-якої діяльності, пов'язаної з наставництвом, інструктуванням і консультуванням. З 80-х років XX ст. коучинг офіційно визнано у бізнесі.

Визначення коучинга:

- Коучинг – це мистецтво створення, за допомогою бесіди й поведінки, середовища, яке полегшує рух людини до бажаних цілей, так, щоб воно приносило задоволення.
- Коучинг – це процес створення коучером умов для всебічного розвитку особистості клієнта.
- Коучинг – це мистецтво сприяти підвищенню результативності, навчанню й розвитку іншої людини (Майлз Дауни (англ. Myles Downey), «Ефективний Коучинг»)
- Коучинг – це триваючі відносини, які допомагають людям одержати значні результати в їхньому житті, кар'єрі, бізнесі або в суспільних справах. За допомогою коучингу клієнти розширюють сферу пізнання, підвищують ефективність і якість свого життя.

Плутанина виникає, коли ті ж самі терміни вживаються в протилежному значенні в інших контекстах – як, наприклад, у наведеному висловлюванні Х. Морган стосовно коучінгу: «Саме тренер, а не ті, хто навчаються, контролює ритм та напрям, у якому рухається група. Це тренер визначає правила, збирає необхідну інформацію, оцінює, аналізує ситуацію, визначає оптимальний план дії, підштовхує та стимулює до дій [3, с. 10]». На думку дослідниці, цей парадокс є свідченням того, що коучінг небажано визначати через такі функціональні якості, як його директивність, вміння тих, хто навчається, розвивати власний підхід та рівень, з яким вони починають навчання. Адже коучінг використовує цілий спектр підходів з єдиною метою – допомогти тим, хто навчається, розібратися у власних здібностях та навчитись їх використовувати з максимальною для себе користю та перспективою. К. Колетт вважає, що поняття коучінгу треба визначати через такі його характеристики як взаємозв'язок або налаштованість тренера та групи, динаміку, спільність та спрямованість на результат [2, с. 162]. Саме зворотний зв'язок є чи не найголовнішим із факторів, адже довіра студентів до коуча та уважність тренера до їхніх потреб створюють умови, за яких студенти не бояться робити помилки та відкрито їх обговорювати як із самим тренером, так і з колегами по навчанню, що, у свою чергу, врешті решт, призводить до швидкого прогресу для всіх. Під «динамікою» автор розуміє здатність тренера бути гнучким та змінювати план заняття згідно з нагальними потребами, що можуть з'являтися спонтанно під час проведення тренінгу. «Спільність» передбачає створення навчального досвіду спільними зусиллями: тобто, поєднання бачення процесу і тренером і самими студентами та їхнього спільного бажання вести конструктивний діалог та отримати результат, що задовольнив би обидві сторони. Щодо «спрямованості на результат», то завданням коучінгу Колетт вважає, першочергово, практичні досягнення та набуття швидких результатів у тих, хто навчається, та усвідомлення ними власного прогресу. Студенти зобов'язані, насамперед, підвищити власну працездатність, а не зупинятися на створенні для неї теоретичних обґрунтувань. Тому важливим аспектом є попередній практичний досвід тих, хто навчається, адже саме він повинен стати тією базою, що уможливує професійне зростання [4, с. 63].

Ключовим елементом у коучингу є «Усвідомлення», яке стає результатом посилення уваги, концентрації й чіткості. Усвідомлення – це здатність відбирати та ясно сприймати потрібні факти й

інформацію, визначаючи їхню цінність. «Відповідальність» – ще одна ключова концепція й мета коучингу.

Один із засновників коучингу, як технології формування особистості, Т. Голві зазначав, що коуч-консультант спрощує навчання, але не вирішує проблем тих, хто навчається. Єдиними принципами коучингової діяльності варто вважати економічність та комплексність, покращення ефективності діяльності та простоту, соціальне партнерство та об'єктивність. Принципами впливу на аудиторію стають такі, що здатні впливати на поведінку тих, хто навчається, з метою їхнього розвитку, на засадах застосування встановлених норм коучингової комунікації. Уважають, що цю групу становлять такі принципи: вмотивованість, формування унікального потенціалу, усвідомлення, розподіл відповідальності, цілеспрямованість. Серед принципів, за якими діє сам коуч, з іншого боку, варто виділити здатність інформувати аудиторію, не нав'язуючи їй власну позицію (тобто, як ми вже згадували, взаємодія має більш консультативний характер); комунікативність та самостійність викладача. Коучинг – це діалог тренера та групи, коли до процесу залучено всіх його учасників, з огляду на їхнє бажання та можливості. Саме активність тих, хто навчається, у процесі отримання знань зумовлена, перш за все, їхньою особистою мотивацією та амбіційністю, але формування повноцінного діалогу можливе лише за умов інтеракції під час навчального процесу. Т. Голві пропонує відокремлювати активне та інтерактивне навчання, маючи на увазі міжособистісне педагогічне спілкування. Інтерактивність у навчанні дослідник пояснює як здатність до взаємодії, до того ж підкреслюючи, що інтерактивними є такі технології, які створюють умови для активної взаємодії тих, хто навчається, що дозволяє всім учасникам процесу отримувати нові знання на основі особистого внеску кожного з учасників [1, с. 41]. Адже в рамках правильно організованого навчального процесу учні не тільки усвідомлюють власний потенціал, але й навчаються один в одного. На противагу однобічній комунікації, де викладач є фокусом уваги учнів, що притаманно активній комунікації, інтерактивні методи сприяють реалізації пізнавальних потреб тих, хто навчається, у режимі багатосторонньої комунікації та мінімальної сконцентрованості на думці (позиції) викладача, де той, хто навчає, і ті, хто навчається, є рівноправними учасниками процесу. Як інтерактивна технологія, коучинг сприяє тому, щоб навчальний процес не було замкнуто на викладачеві, роль якого полягає в тому, щоб забезпечувати інтеракцію учасників, які, в свою чергу, теж беруть на себе відповідальність за процес та результати, навчаючись на власному досвіді.

В українську освітню систему поняття коучингу прийшло з американських та європейських джерел. В Україні дослідження технології коучингу в професійній освіті здійснила С. М. Романова, зазначивши, що коучинг – це взаємостосунки між викладачем і студентами, коли викладач ефективно організовує процес пошуку учнями кращих відповідей на питання, що їх цікавлять, допомагає учням розвиватися, закріплювати нові навички й досягати високих результатів у своїй майбутній професії.

Фундаментом коуч-підходу в освіті є вміння викладача формулювати важливі потужні запитання, які сприятимуть визначенню потреб і сподівань студентів, стимулюють мислення, змушують мобілізувати попередні знання й досвід, розкрити потенціал. Такі основні запитання допомагають проаналізувати проблему всебічно, розвивають інтерес до вивчення теми, стимулюють потребу в отриманні відповідей, заохочують до обґрунтування власної позиції.

Досягненням коучингу є вдосконалення й максимально ефективне використання особистісних якостей студента. Стимулюючи його до глибокого усвідомлення своїх цілей, ресурсів і обмежень, коучинг допомагає визначити напрям професійного розвитку особистості. Утім, студент володіє правом прийняття рішень і несе відповідальність за результат. Педагогічне спілкування у стилі «коучинг» допоможе зрозуміти, чому студенти не змогли виконати завдання, допоможе спланувати дії для знаходження оптимальних шляхів і навчитися вчиняти інакше в майбутньому. Мотивація до співпраці в системі коучинг – це потреба у змінах. Таким чином, алгоритм коучингу – це партнерство, розкриття потенціалу, результат [4, с. 74].

Отже, застосування коучингу в педагогічному процесі передбачає:

- системний супровід студента, спрямований на ефективне досягнення важливих для нього цілей в конкретні терміни, в результаті чого в суб'єкта формується гнучкість і адаптивність до змін, здатність швидко й ефективно реагувати в критичних ситуаціях;
- партнерське комунікативне співробітництво, що допомагає добиватися значних результатів у різних сферах життєдіяльності;
- безперервний процес розвитку, вдосконалення, розкриття потенціалу особистості для досягнення максимального результату;
- систему взаємодії з коучем, із самим собою, з навколишнім світом;
- технологію, що дозволяє переміститися із зони проблеми в зону ефективного рішення;
- засіб сприяння, допомоги особистості в пошуку її власних рішень в складній для неї ситуації;
- модель взаємодії суб'єктів, завдяки якій коуч – викладач підвищує рівень мотивації й відповідальності, як у себе, так і у студентів;

- особливе підтримуюче ставлення до студента, згідно якого він сам досягає своєї мети, сам вирішує проблеми, реалізуючи власні здібності й можливості;
- вид індивідуальної підтримки особистості, що ставить своїм завданням професійне й особистісне зростання, підвищення персональної ефективності;
- спосіб, що складається із наступних кроків: 1) установа партнерських взаємостосунків між викладачем і студентами; 2) спільне визначення завдань для досягнення конкретної мети; 3) дослідження проблеми; 4) визначення внутрішніх і зовнішніх перешкод на шляху до результату; 5) вироблення і аналіз можливостей для подолання труднощів у вирішенні проблеми; 6) вибір конкретного варіанту дій і складання плану дій; 7) домовленість про те, що конкретно повинно бути зроблено і у які терміни [3, с. 75].

Розрізняють декілька видів коучингу: індивідуальний, груповий, командний, кар'єрний, корпоративний, бізнес-коучинг, лайф-коучинг, коучинг конфліктів тощо. Незважаючи на різновиди, коучинг дозволяє особистості подивитися на себе з іншого боку, оцінити ситуацію, що склалася, знайти різні способи вирішення проблеми, проаналізувати їх і обрати найоптимальніший, скласти план дій на майбутнє, навчитися контролювати свої дії та активно співпрацювати з іншими [1, с. 77].

Перенесений у навчальне середовище, коучинг забезпечує набір методик для формування важливих самоосвітніх умінь особистості, а саме: виокремлення, аналізу, подолання труднощів і проблем, які виникатимуть у процесі навчання; ефективного спілкування та навчання в колективі, групі, соціальних мережах; організаторських і управлінських умінь; умінь самоаналізу та самомотивації тощо. Усі ці уміння становлять основу самоосвітньої компетенції майбутнього спеціаліста, яка є одним із проявів і показників соціальної та професійної зрілості особистості [6, с. 83].

Постать коуча стимулює творчий пошук рішень і підтримує прагнення учня досягати мети та здійснювати зміни у своєму житті. Іншими словами, у процесі коучингу студенти знаходять свій, унікальний спосіб досягнення мети. а коуч створює креативну атмосферу, особливий простір пошуку альтернатив, атмосферу довіри, де учень відчуває увагу до його ідей і працює з більшим ентузіазмом.

Неодмінною умовою ефективного партнерства є взаємоповага і довіра, а важливими вміннями педагога-коучера – вміння слухати, ставити запитання та забезпечувати зворотний зв'язок. Комунікація у стилі «коучинг» вимагає від сучасного педагога щирого зацікавлення студентами й прийняття такими, якими вони є, емоційної компетентності, емпатії як здатності співпереживати, неупередженості, активного й глибинного слухання, професійних знань, технологій і досвіду. Використання бесід і актуальних дискусій вимагає зміни ролі педагога із недосяжного керівника на помічника, який усвідомлює механізми й динаміку групової роботи, допомагає в досягненні мети, визначеної групою. На думку Н. Горук, для формування вмінь самоорганізації й саморегулювання освітньої діяльності студентів, доцільно використовувати традиційну для коучингу чотириступеневу модель GROW, розроблену Дж. Уїтмором [4, с. 101]. Студенти під керівництвом коуча-викладача впевнені у своїх силах і працюють в аудиторії самостійно і з зацікавленістю та високою віддачею. Викладачам коучинг надає простір для експериментування із новими навчальними стратегіями. У контексті вищої освіти коучинг – це технологія, яка вимагає таких відносин викладача зі студентами, коли завданням педагога стає організація процесу самостійного пошуку студентами оптимальних рішень та відповідей на питання, що їх цікавлять. Саме розкриття особливості студента та його індивідуальних можливостей мусить стати ознакою адаптації вищої школи до нових соціальних та економічних умов. Навчальна діяльність сучасного наставника повинна бути спрямованою на створення таких педагогічних умов, за яких студенти сприймали би знання активно, формуючи цим у себе навички самоосвіти, необхідні конкурентоспроможному кваліфікованому спеціалісту сьогодення. Отже, у системі вищої освіти використання коучингу здатне слугувати для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, посилення їхньої мотивації, реалізації виховної функції, для саморозвитку та самовиховання, підвищення рівня відповідальності. Формат взаємодії може бути як індивідуальним (у формі індивідуальних бесід), так і груповим (проведення навчальних занять з використанням специфічних інструментів коучингу).

Використання коучингу як технології особистісно-розвивального навчання під час підготовки студентів є більш, ніж доцільним, оскільки він спроможний суттєво прискорювати процеси особистісного розвитку й активізації власного потенціалу студентів, що сприятиме в майбутньому ефективнішому виконанню ними своїх професійних обов'язків.

Коучингова практика є окремим різновидом суспільної діяльності й вимагає спеціального навчання, тобто формування коучингової компетентності викладача, що є головною передумовою реалізації коучингової взаємодії в індивідуальному та груповому форматі. Таким чином, загальну основу коучингу можна описати декількома словами: відкритість, партнерство, розкриття потенціалу, результат.

Технологію коучингу у вищій школі можна застосовувати у процесі викладання різних дисциплін на практично-семінарських заняттях, для виконання науково-дослідних завдань, курсових і дисертаційних робіт з метою стимулювання самостійного пізнавального пошуку, прийняття рішень, розвитку незалежності, відповідальності, впевненості у власних можливостях [3, с. 89]. Застосування ідей коучингу на практиці означає поступовий перехід від традиційних аудиторних занять до тренінгової, індивідуальної, проектної та дистанційної форм навчання.

Висновки. Таким чином, як освітня технологія, коучинг належить до інтерактивних технологій сучасної освіти. Коучинг запускає процеси, які дозволяють викладачам і студентам глибоко усвідомити свої життєві цілі та використовувати освітній процес як засіб для їхнього досягнення. Це створює високу мотивацію, наповнюючи життя і освіту змістом і енергією. Важливими умовами формування особистості майбутнього доктора філософії в умовах аспірантури у процесі застосування технології коучингу є професійна компетентність викладача і свідоме, мотивоване, відповідальне ставлення студента. Ця особистісно-орієнтована технологія сприяє формуванню самоосвітньої компетентності особистості, оскільки тренує здатність ефективно діяти й навчатися, усвідомлювати відповідальність, розвивати навички самостійної пізнавальної діяльності, самоуправління й ефективного менеджменту траєкторії власного розвитку. Сучасний навчальний процес повинен бути центрованим на тих, хто навчається, де роль викладача більш схожа на ту, що відіграє тренер або консультант, та полягає в тому, щоб спрямовувати студента, розкриваючи й використовуючи при цьому їхній власний внутрішній потенціал. Коучинг не є універсальною технологією вирішення всіх освітніх питань, однак використання цієї технології сприяє розкриттю дослідницького потенціалу майбутніх докторів філософії, формує в них необхідні компетенції та мотивацію до дослідницької діяльності. Важко передбачити розвиток коучингу, як інструменту освітнього процесу, але можна стверджувати із впевненістю, що впровадження принципів коучингу в діяльність навчальних закладів дасть змогу користуватися його перевагами. Це, у свою чергу, дозволить застосовувати коучинг як інструмент освіти та сприятиме розвитку потенціалу студентів-аспірантів. Принципи коучингу відображатимуть закономірності розвитку студента, закладатимуть основу нової теорії освіти враховуючи тенденції розвитку людських ресурсів; будуть враховувати соціально-психологічні, адміністративні, економічні та інші методи, викладацьких методів тощо, тобто сукупність елементів, які створюють основу ефективного управління потенціалом студентів у напрямку одержання ступеня доктора філософії. Перспектива подальших досліджень полягає в усвідомленні та вивченні феномену коучинга, як такого, що формує студента, здатного рефлексувати та використовувати набутий інтелектуальний та особистісний потенціал самостійно.

Література

1. Борова Т.А. Теоретичні засади адаптивного управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників вищого навчального закладу: монографія. Харків: СМІТ, 2019. 381 с.
2. Волкова Н.П. Засоби стимулювання та мотивації творчої діяльності студентів. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки.* 2017. № 1 (13). 340 с. С. 162.
3. Голви У. Тимоти. Работа как внутренняя игра: Фокус, обучение, довольствие и мобильность на рабочем месте (The Inner Game of Work: Focus, Learning, Pleasure, and Mobility in the Workplace). М.: Альпина Бизнес Букс, 2015. 252 с.
4. Дауни М. Эффективный коучинг: уроки тренера. М.: Добрая кн., 2016. 279 с.
5. Коучинг – инструменты эффективного достижения целей (пособие для начинающих коучей). Virtus Coach International: Без указания автора и года издания. 47 с.
6. Огнев А.С. Организационное консультирование в стиле коучинг. СПб.: Речь, 2003. 192 с.
7. Парслоу Э. Коучинг в обучении: практические методы и техники. СПб.: Питер, 2003. – 203 с.
8. Основы коучинга: учеб. пособие / Т.А. Никитина, М.А. Шаталина. Самара: Самар. гос. пед. ун-т, 2007. 184 с.
9. Рыбина О.С. Образовательный коучинг для личной эффективности и профессиональной компетентности студентов. *Актуальные вопросы современной педагогики: материалы Междунар. науч. конф. (г. Уфа, июнь 2011 г.).* Уфа: Лето, 2011. С. 112–114. URL: <https://moluch.ru/conf/ped/archive/18/798/> (дата обращения: 29.03.2019)
10. Рындина Ю.В. Исследовательская компетентность как психолого-педагогическая категория. *Молодой ученый.* 2011. № 1. С. 228–232.

References

1. Borova T.A. (2019). *Teoretychni zasady adaptivnoho upravlinnia profesiinym rozvytkom naukovopedagogichnykh pratsivnykiv vyshchoho navchalnoho zakladu* [Theoretical principles of adaptive management of professional development of scientific and pedagogical workers of higher educational institutions]. Kharkiv, SMIT Publ., 381 p. (In Ukrainian).
2. Volkova N.P. (2017). *Zasoby stymuliuvannia ta motyvatsii tvorchoi dialnosti studentiv* [Tools for stimulating and motivating students' creative activity]. *Visnyk universytetu imeni Alfreda Nobelia. Pedagogika i*

- psykholohiia. Pedagogichni nauky [Alfred Nobel University Bulletin. Pedagogy and psychology. Pedagogical sciences], no. 1 (13), 162 p. (In Ukrainian).
3. Holvi U. Timoti (2015). Rabota kak vnutrenniaia igra: Fokus, obuchenie, dovolstvie i mobilnist na rabochem meste [Work as an internal game: Focus, training, allowances and mobility in the workplace]. Moscow, Alpina Biznes Buks Publ., 252 p. (In Ukrainian).
 4. Dauni M. (2016). Effektivnyi kouchinh: uroki trenera [Effective Coaching: Coach Lessons]. Moscow, Dobraia kniha Publ., 279 p. (In Russian).
 5. Kouchinh – instrumenty effektivnogo dostizheniia tselei (posobie dlia nachinaiushchikh kouchei) [Coaching – tools to effectively achieve goals (a guide for beginners coaches)]. Virtus Coach International, 47 p. (In Russian).
 6. Ohnev, A.S. (2003). Orhanizatsionnoe konsultirovanie v stile kouchinh [Organizational coaching counseling]. Sankt-Peterburh, Rech Publ., 192 p. (In Russian).
 7. Parslou, Ye. & Riei, M. (2003). Kouchinh v obshchenii: prakticheskie metody i tekhniki [Training coaching: practical methods and techniques]. Sankt-Peterburh, Piter Publ., 203 p. (In Russian).
 8. Nikitina, T.A. & Shatalina, M.A. (2007). Osnovy kouchinha [Coaching Basics]. Samara, Samarskii hosudarstvennyi pedagogicheskii universitet Publ., 184 p. (In Russian).
 9. Rybina, O.S. (2011). Obrazovatelnyi kouchinh dlia lichnoi yeffektivnosti i professionalnoi kompetentnosti studentov [Educational coaching for students' personal effectiveness and professional competence]. Aktualnye voprosy sovremennoi pedagogiki [Current issues of modern pedagogy], Ufa, Leto Publ., pp. 112-114. Available at: <https://moluch.ru/conf/ped/archive/18/798/> (in Russian).
 10. Ryndina, Yu.V. (2011). Issledovatel'skaia kompetentnost kak psykholohopedagogicheskaiia katehoriia [Research competence as a psychological and pedagogical category]. Molodyi uchenyi [Young scientist], no. 1, pp. 228-232 (in Russian).

УДК 378.14

ОЛЬГА ОСЕРЕДЧУК

orcid.org/0000-0002-3192-3129

Oseredchuk.ola@gmail.com

кандидат історичних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи, керівник Центру маркетингу та розвитку, експерт Українського культурного фонду, голова GER 02 Культура і мистецтво НАЗЯВО Львівський національний університет імені Івана Франка

СТАН ОПРАЦЮВАННЯ ПРОБЛЕМИ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЗВО В СУЧАСНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

У статті розглянуто проблему моніторингу якості освіти ЗВО в сучасному науковому дискурсі. Наголошено, що проблему моніторингу якості вищої освіти в Україні розкрито за трьома основними напрямками, які представляють порівняльно-педагогічні системи освіти. Перший напрям визначають праці дисертаційного характеру, другий – монографії та навчальні посібники, а третій розкриває наукові періодичні видання. Однією з важливих завдань освітньої політики сьогодні є створення гнучкої системи підготовки фахівців з урахуванням квалітаивних вимог.

З урахуванням цих факторів проблема вдосконалення процесу управління якістю освіти набуває особливої актуальності, охоплюючи не лише сферу освіти, а й супутні соціально-економічні умови, що впливають на результати освітнього процесу.

Ключові слова: моніторинг, якість освіти, заклади вищої освіти, наукові праці.

OLGA OSEREDCHUK

Candidate of Historical Sciences, Associate Professor of the Department of General Pedagogy and Higher School Pedagogy, Head of the Center for Marketing and Development, Expert of the Ukrainian Cultural Foundation, Chairman of GER 02 Culture and Art NAQA Ivan Franko National University of Lviv Bandery St. 12, Lviv

THE STATE OF ELABORATION OF THE PROBLEM OF MONITORING THE QUALITY IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION IN MODERN SCIENTIFIC DISCOURSE

The article considers the problems of monitoring the quality of higher educational institution in modern scientific discourse. It is emphasized that the problem of monitoring the quality of higher education in Ukraine is revealed in three main areas, which are comparative pedagogical systems of education. The first direction is determined by dissertation works, the second – monographs and textbooks, and the third reveals scientific periodicals. One of the important tasks of educational policy today is to create a flexible system of training based on